

ՍԻ ԱՂ

Հայ էջմիածնական թերթերէն մին, բողոքականութեան սկզբունքները քա-րոզելը արդարացունելու դիտմամբ հե-տեւեալը կը հրատարակէ «Վատիկանի մէկ որոշումը» խորագրին ներքեւ:

«Վէսթմինսթէրի արքեպիսկոպոս կար-գինայ Վոկան» դիմած էր Վատիկանի խնդրելով որ արտօնութիւն տրուի ան-գլիացի կաթողիկոսներուն որ երթան բո-ղոքական համալսարաններու դասերու հետեւին: Հաւատոյ Տարածման Ուղտը երկար՝ շատ երկար այս խնդրին վրայ վիճաբանելէ յետոյ իր ժողովներուն մէջ, տուաւ սա որոշումը թէ կաթողիկոսը նոյնանքողական համալսարաններ յանձնել:

«Այս որոշումը ի հարկէ պիտի ես-թարկուի Պապին վերջնական վաւերա-ցումին: Բայց ամէն ոք վստահ է այժ-մէն թէ Պապը պիտի վաւերացնէ այս որոշումը»:

Եւ յաղթանակաւ կ'աւելցնէ. «Այս լուրը կը գտնենք 31 մարտի Տէպային մէջ»:

Այս կերպով ներկայացուելով, վերո-յիշեալ լուրը, կ'ենթադրէ Բրոքական-տայի միտումը մը դէպ ի բողոքականու-թիւն. և յիշեալ հայ լրագիրն ալ կու-զէր անշուշտ որ իւր ընթերցողները այս-պէս ըմբռնեն և իրաւունք տան իրեն: Բայց, բարեբաղդաբար, սոյն լուրը հոն չաւարտիր. շարունակութիւն մ'ունի, այսինքն գլխաւոր պայման մը, որ կա-րելի չէ որ խմբագրին կամ թարգման-չին ուղարկութեան վրիպած ըլլայ, և զայս ալ չենք կրնար բարեմտութեան վերաբերել: Այո՛, կըսուի թէ Բրոքական-տայի ժողովը որոշեր է՝ կաթողիկոսներու աշխատեալ անգլիական համալսարան-ներու մէջ ուսում ընելը, բայց «այն պայմանաւ որ սոյն Համալսարանները կաթողիկոս դաստններ կարգեն մասնա-ւոր դասերուն համար որոց կաթողիկոս-սանդը կը փափագին հետեւիլ»: Այդ մասնաւոր դասերուն մէջն է գլխաւորա-պէս աստուածաբանութեան ուսումը ըստ Հռոմի մայր եկեղեցւոյ վարդապետու-թեանց:

Խմբագրի և հրատարակագրի մը պարտ-քնն է նախ և առաջ ճշմարտասէր լի-նել հասարակաց օգտին համար:

ՄԻ ԱՄՈՒՍԵԱՆՈՒՔ

Ա. Ա. էֆէնտին Անգլիացի էների Բին-րօյի Հանրաժողովի տնօրէն էյպարիթ անուն թատերախաղին վրայ խօսելով կըսէ թէ «Խաղին նիւթը ուղարկու է, վասն զի ընկերական կազմակերպութեան աւան-դակաւ գաղափարներուն դէմ պարզա-պէս հարուած մըն է»: «Աւանդական զաղափարներ» ըսելով անշուշտ օրինաւոր ամուսնութիւնը կ'իմասայ: Ապա կ'աւել-ցունէ թէ Լօստօնի ժողովուրդը լեռան-դոտ համակրանք ընդունելու է սոյն եր-կարասիութիւնը և ասկէ կուզէ հետեւ-ցունել թէ Անգլիացւոց ընտանեկան կեան-քի համար երկեղած աւանդապահու-թիւնը իւր թէ տկարացած ըլլայ:

Խաղին նիւթը պարզ է. Տիկին Էպարիթ մանկամարդ որբեւայրի մ'է որ կը փոր-ձէ անշուշտ միտմանով (այսինքն ասորի-նաւոր) կենակցիլ Պ. Քլիվի հետ որ բաժ-նուած է օրինական կինէն:

Ա. Ա. էֆէնտին կը կարծէ թէ անգ-լիական ընկերութիւնը և գրականու-թիւնը որ կրօնական աւանդութեանց վրայ հիմնուած են, հետամուտ կ'ըլլան աւանդութեանց շրջանակէն դուրս ել-նելու, և զայս խորհրդով կ'անուանէ:

Նիւթին օգտուելով գոցցես կ'ուրա-խանայ որ այսօր անգլիական թատերա-

բեմերու վրայ կարելի է հանել սիրա-հարներ զոր քահանան չէ միացուցած, և կը թուի ծաղրել այն անգլիացի մա-րերը որ ժամանակաւ չէին կրնար իրենց աղջիկները թատրոն տանիլ՝ եթէ թա-տերախաղը անվայել ըլլար:

Աւելի հեռուն, կը կարծէ թէ «Անգ-լիացիներուն մէջ արդէն երեւան կու-գայ տեսակ մը սրտեղութիւն ամուս-նական արդի պայմաններուն դէմ, ու կը յիշէ թէ արդէն, քիչ չեն ազատ միութեան մը սիրոյն մէջ շատ աւելի բարեբաստութիւն յուսացողները»: Սոյն կարծիքի մէջ փափագի մը արտայայ-տութիւնը անհնելի խոհմտութիւն կ'ըլ-լայ:

Համառօտենք. Մարդկային ընկերու-թիւնը կազմող աւանդական պայմանե-րը որ կրօնքի վրայ հաստատուած են, հնութեան կարգը անցեր են:

Օրինաւոր ամուսնութիւնը սիրոյ ա-զատութեան տեղի տալու է: Մանկանց առջեւ պարզելու է ինչ որ տղեղ, ախ-տաւոր, խանգարեալ է՝ անոնց դաս-տիարակութեան համար:

Կը պատասխանենք. Յորմեհտէ մար-դիկ դարձան յարգելի այն կրօնական և աւանդական պայմանները որոց վրայ հիմնեալ է ամէն մարդկային ընկերու-թիւն: Սկսած իրենց կիրքերուն լոկ հը-նազանդիլ, և ապա, սոյն վիճակէն ալ տփոք ըլլալով, ուզեցին տեսակ մը կարգ ու բարոյական ստեղծել՝ անձնական չա-հուց պաշտպանման համար. բայց իմաս-տասիրութիւնը, քաղաքական օրէնքե-րը, գլխաւորութեամբ անգործ եղան հայ-թայթելու մոլորելոց այն փրկարար օ-րէնքները և պայմանները որ կրօնքը ու անոր բարոյականը միայն կարող են ըը-նորել: Ասոնցմէ դուրս ուրիշ դարման չկայ: Անկարելի է կրօնական բարոյա-կանէն դուրս ուրիշ բարոյական մը հաս-տատել որ մարդկային որ և է ընկե-րութեան հարտատուն հիմը ըլլայ: Ժո-ղովրդոց բարոյական խանգարման պատ-ճառաւն է որ այսօր ամուսնական կեան-քը գրեթէ անկարելի եղած է: Սոյն խանգարումը չկրնար ամուսնութեան օրինաւորութեան վնասել: Ընդ հակա-ռակն վերադառնալով է տակաւ այն ա-ւանդական ու կրօնական պայմանե-րուն՝ ամուսնական կեանքի արդի վիճա-կը բարեւոքելու համար, ասկէ դուրս դարման հետադառնել՝ կ'ենթադրէ փոր-ճառութեան սյուսաստիւնը և կամբա-րուց անդամանելի խանգարում. ար-դարեւ աղջիկներու կամ արձակեալ կա-նանց հետ ապօրինաւոր կենակցութիւնը խնդրոյն լուծման բնաւ չնպաստեր:

Իսկ մանկանց դաստիարակութեան գաղով, անոնց ապագայ երջանկութիւնը պատրաստելու փոյթ ունեցող ծնողք պարտին գիտութեանց հետ աւանդել ա-նոնց առողջ սկզբունքներ կենցաղապ-րութեան համար ու հեռացունել զա-նոնք այն ամէն տղեղութեան որ կարող ըլլայ խանգարել անոնց միտքն ու սիրտը:

Ա.

ՊԱՆԻ ԵՄԲԵԼԻԱԼ ՕՐԹՈՄԱՆԸՆ

Գալաթա, Պէյօղլու վէ Իսթանպուլի-տարէխանէլէրի մահը հալը Էֆրէնքիին 11 ինճի բէշչէնպիս, 12 ինճի ճուստա վէ 15 ինճի բազար իրթէսի կ'ուշէրի թա-թիլ օրունաւազար տըր:

ՏԱԽԻԼԻԵԷ

Կէչէն կ'իւճէ Հիսար-տիպիտէ վուզու պուլան հարիգտէ սոն տէ-

րէճէ զարուրէթէ տիւշար օլան պա-ղը Ֆաւիլեալարա 10 ար լիւրա իհսա-նը Շահանէ վուզու պուլուշ տուր:

— Պու սէնէ տէվէթին պ'ւտճէ-սինտէ պիւեիւք թասարուֆաթ իճ-րա խիլէճէկի, յէօլլէ քի բեաֆէի նէղարաթ վէ տէվաիլի ումուժիէն-նին զաիա աւտ իտիլէն մէսարիֆի թէնզիլ իտիլեթտէն պաղա, պիւ-եիւք մէմուրար իլէ տիլէր պաղը մէմուրիյն մաալարընը պիւնիսպէ-թի աւտիլանէ իլէ թէնզիլի տիւշիւ-նիւտիւկիւ, վէ վալի վէ միւթէտար-ըֆ օլան միւլիւր վէ Ֆէրիզէրին՝ հէմ օ մէմուրիէթին հէմտէ իւլթ-պէլէրինին մաալարընը ալմանաւազ-լարը, վէ պու հայտէ պուլունան տիլէր քեաֆէի միլթի վէ ասը-րիէն մէմուրար հազգընտա այնի մուսմէլէնին իճրա իտիլէճէկի, վէ Պապը Սէրաքէրինին թախսիսաթըն-տան 650 պիւ, վէ Շէհիւր Էմանէթի թախսիսաթընտան 70 պիւ լիւրա թէնզիլի թասալվուր օլունտուղու, վէ իշպու թէտապիլին իճրասըլլա պիւտճէտէքի ալըք դաքանտըտան օմնըա 5000 լիւրա տա արթաւաղը Մօնիթէօրտէ օգունմուշ տուր:

— Ձըք ան սէնէնին պաղաւա վէր-կիլէրինին պիւ ան էվիլէ թահսի-լիլէ մէսարիֆի մահէլլէէն մուխաս-սէս օլան գըմուլն ալլիտըքտան սոն-րա գուսուրուըն Տէրիսաաւտէթէ կէճտէթիլմէսինն տաիւր վալիլէրէ եէնիտէն էվիլէր վէրիլմիշ տիր:

— Տէրիսաաւտէթ իլէ Ձանաք-գա-լէ արաօրնտա տէնիլդ ալթընտաքի թէնէկրաֆ թէլի բազար իրթէսիտէն պէրի եէնիտէն գըրըմիշ տըր:

— Տիւեուըն ումուժիէն իտարէսի-իտարէնին միւտիլի ումուժիսի միւ-թէվէֆա Մ. Նօպլէնին ֆաւիլեալը-նա սէնէվի 400 լիւրա թախսիս իթ-միշ տիր:

— Ստիլթէ բըրմէսլէր իշիտէն տօ-լաւը մազնուն օլան այօրա քեաթի-պի Սթէլիանօսուն մուհաքէմէսիլին լուլլէթիլնէ բազար իրթէսի կիւ-նիւ մահքէմէի աիտէսիտէն պալլան-մըշ տըր:

— Վիլաւաթը Շահանէնին հէր թարաֆընտա աւալիշ ու էմիլիլէթին պէր քէմալ օլունուղ՝ մաքաժը Սա-տարէթէ վիլուտ իաէն վէ թիւրքճէ զաղէթալարտա նէլը օլունան ըէսմի-թէլէկրաֆնամէլէրտէ իշար օլուն-մուշ տուր:

— Տէրիսաաւտէթ թիւարէթ օտա-սը ազաօընը թէճտիտի ինթիլապը գէմալը կէլմէքլէ, թիւարէթ վէ Նա-ֆիա նազըրը բայա հաղթէթլէրինին թահթըր իրեաւէթինտէ իճթիւս ի-տէն գօմիսիօնտա, մէղքիւր Օտա ա-զալըրըն՝ ազաի օապըքատան Ա-պուտաղտէ Մէհմէմէս վէ թանթա-վիլատէ հաճի Թալիւ էֆ. իլէ իլէ Մանուկեան Սենեքերիմ վէ Ժօղէֆ Լէվի էֆ. իլէ իպգաէն վէ Նէվիլա-տէ Հասան Թահսին, Թէլլի. օղլու Ա-թանաշաքի, Թօլլէտո Տափիւր վէ Սթէ-ֆանօ Տանտրիա էֆ. իլէր միւճէտտէ-տէն ինթիլապ օլունմուշար տըր:

— Տէրիսաաւտէթտէ պիւր քիւշիւք պօրսա թէնէսիսի իշին թէպաւի էճ-նէպիեէտէն պիւր զաթըն՝ հիւքիւմէ-

թի Սէնիէ նէգտիտէ թէնէպպիւ-սաթտա պուլունտուղու, վէ իշպու պօրսանըն Պէյօղլունտա Թունէլ ըս-թաթիօնու իթթիսալինտէ հազըր էլ-պիսէճի Մ. Մանէրին չըգտըրը մա-ղազալարըն եէրիտէ թէնէսիս օ-լունաւաղը իշիտիլմիշ տիր:

— Ֆէնէրտէ Խօաքիմիօն Նամրուժ գըղ չօճուգլար մէքթէպիլին 1100 լիւրա ալըք օլունա, մուալիլմէք վէ մուալիլմէլէր պիւր գաշ ալտան պէ-րու մաալ ալմաթըլարը հալտէ, կէ-չէն կիւն բաթիւք էֆ. նին թահթըր իրեաւէթինտէ թօլանան պիւր մէճ-լիտա, միւշարիլէյհ, մէղքիւր մէք-թէպէ 50 լիւրա իհտա, վէ պանքէր Մ. Տիւսթիլէնի էվիէնիտի տախի պիւ-լա ֆտիլ իսթիգրալ իթաւընը վաա իթմիշ տիր:

— Միւթէվէֆա Տիմիթի Սթէֆա-նօվիլին մէսարիֆիլլէ Բարիստէ ին-չա օլունան Բուժ քիլիսէսիլին ըէսս-մի քիւշաւտէն նէգարէթ իթմէք իւզըն, էրէյլի մէթրօպօլիտի Երե-մանօս էֆ. չէհրի մէղքիւրէ կէճտէ-րիլէճէք տիր:

— Պու կիւնիլտէ Պուլար էկզար-դը էֆիին թահթըր իրեաւէթինտէ, Պուլար միւթէպէրանընտան միւ-րէքքէպ պիւր մէճիւր վուզու պուլա-րաք, չէհրիլիլտէ պիւր Պուլար խաա-թախանէսի ինչաւտէն դարաւր վէ-րիլմիշ, վէ պու մաքսէտէ տէրհալ մէճիլտէն հազըր պուլունանլար ա-րաւընտա 200 լիւրա իանէ գայտ օ-լունմուշ տուր:

— Խըտիլի Մըսըր Ապպաա բաշա-նըն հէմիլիէսի վէ գէվէի Ապպաա բաշա եազընտա չէհրիլիլտէ կէլէրէք, Եէնիլէթիլտէ Սաիտ բաշանըն եալը-սընտա իգաւմէթ իտէճէլլէր տիր:

— Էճադարլար իշին թանգիմիտիւ-միշ օլան եէնիլիլաւմամէ պու կիւն-լէրտէ նէլը իտիլէճէք տիր: Մէղ-քիւր թարիֆանըն հարֆիէն իճրաթը իշին, Էճադարլար մէճիլսինտէն պիւր գաշ միւթէթթիլ թալիլին օլունա-ճաք տըր:

— Մըսըրտա ինչա իտիլէճէկ օլան միւթէպանէնին բաւը, պին լիւրա միւ-քեաֆաթէն միւսապէգաւա գօնուլ մուշ օլունա, պու միւսապէգաւա Ծը-րանսատան, Ալմանիտան վէ Տէրի-սաաւտէթտէն պաղը միլաւար իշ-թիւրաք իթմիշիլ տիր: Միւթէթթիլ գօմիսիօն պու պապտէ Մ. Պիսիօն Նամ Զիւրաթը միլաւըն բաւընը՝ տիւ-կէլէրէթ թէլէրիլ իթմիշ տիր:

— Լօնտա էլիլիսի Բիւսթէմ բաշա-նըն աշվալը սըհիլէսի ալըրալաթը-ղընտան, մահէլլի ալթապաւընը գօնօլթօսունա լիւզում կէօրիլ օլունա, իլը միւսապէթը մախ-սուստէն էլիլիլ Էմարէլէրի կէօ-րիլալիլէնտէն, պու հալ տէվաթ իտէրէ, իտաթանըն ըէսպի իֆաղա-թը մէմուլ օլունտուր:

— Բաբա հաղթէթլէրինին Տէրի-սաաւտէթ վէթիլի մօսէնէթը Պօնէթ-թիլին Վաթիլաւալ իտիլի Էլիլի-կիլնէ թալիլին օլունաւաղը պա թէ-լէկրաֆ պիլտիլիլմիշ իտէ տէ, պու պապտէ հէնուգ մալիլմաթը օահի-հէ վէ գաթիլէն Եօք տուր: Միւշա-րիլէյհ եազընտա վիլի գապընա-

